

Nro. 23.

A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Indult: Bétsből, Pénteken September 16 ik napján
1803 - ik éjztendőben.*

B é t s .

Császár és Császárné Eö Felségek a' Bádeni fődóvízzel való élés után, ide, az egélf város örömére, kivánt egeffégen vilfza jöttek, hanem hogy a' Minkendorfi tábor helyhez annál közelebb leheffenek Eö Felségek, a' múlt szerdán a' Laxenburgi Cs. Kir. múlató kastélyba költöztek. — A' Pármai özvegy hercegné Amália Ausriai Fő herceg Allzony, néhai Mária Teréziának egyik kedves leánya, a' múlt vasárnap Prágából szerentséffen ide érkezvén, a' Csász. Kir. várba szállott bé.

Tegnap előtt, dél után, vólt a' Simmeringi térségen táborozott ágyúzó seregeknek, elztendö-

ként ilyen tájban tartott ágyuzásban való nagy gyakorlása, mellyen önnön maga Császár Eő Főfelsége is kedves testvér öttseivel, úgymint Feldmarsal Károly, József Magy. Országai Palatinus, Antal, János, Rudolf, és Rajner Főhercegekkel, az ide való commandirozó Generál Ferdinand Würtembergi, Liechtenstein hercegekkel, az Artilléria Directorral Feldmarsal Colloredóval, és sok ide való 's külföldi Generálisokkal együtt jelen volt. — Az egész ágyuzással való próba tétel igen derekasan vitetődött végbe.

Magyar Ország.

Weszprém ből Augusztus 29-dikén. E' folyó hólnapnak 22, 23, és 24-ik napjain, Pápán, a' Reform. Collegiumban tartatott examenben jelen lévén, tökéletes megelégedéssel tapasztaltam mind fiaimnak, mind a' több ifjúságnak előmeneteleket. Titt. Professor Lácza József úr a' Galvanismust is ditsiretessen producalta, hanem azt sajnállottuk, hogy a' felleges idő miatt több próbákat is nem tehetett. — Azon alkalmatossággal, azt a' hordót is meg néztem, mellyet a' Méltos. Pápai Uraság mostanság tsináltat. Ezen hordó 1200 akós leszen, és a' mint értettem, Tatába fog vitettetni. A' vas abrantsok rajta szélesek és vastagok, úgy hogy, mindenik darab nyom leg alább is három mázsát. Közönségesen buborkás hordónak nevezetik. — Nézői nagy számmal voltak.

A' Kurirnak Augusztusi 9-ik napján költ 12-ik darabjában azon népes gyűllésről is vagy on emlékezet, melly itt Weszprém bèn, a' múlt Junius 6-ik napján tartatott. Ezen gyűllésnek folytatá-

sa végett, a' ki hirdettetett okokból, Augustusnak 16-ik napja vala rendelve; de mivel a' Kir. Commissarius Eö Excellentziája, változó egészsége miatt akkor meg nem jelenhetett, a' gyűlés is elmúlt, jóllehet ezen meg határozott időre az Uraságok között sokan meg jelentek, a' kik a' hirtelen történt változást előre meg nem tudhatták. Ha ezen túl e' részben valami fog végezödni, igiretem szerént a' Magy. Kurirral fogom közleni.

Itt körülöttünk mindenfelé a' nagy hideglelés uralkodik; de vagnak más veszedelmes nyavalyák is. A' múlt héten ezen N. Vármegyénknek két Eskütyét temettük el, kik között az egyik Tatai Imre Assessor Úrnak nagy reménységű fia vala Sámuel, a' ki is közelébb múlt pénteken épen neve napján adattetott meg az ő anyjának a' földnek. Cluj / Central University Library Cluj

Emlékezetünkre ezen a' tájon ném volt még annyi szénánk, mint az idén lett volna, ha a' rettenetes vizek kedveztek volna; de igen sok helyeken a' mit a' víz lábón talált izzappal el borította, a' le kazált fűvet pedig el hotta. Egy jó darab rétemben még most is a' vad rétzék úszkálnak. — A' Wefzprémi hosszú úttza lakosait azolta is több izben meg ijesztette a' víz; miólta már egyszer meg romlottak, annyira, hogy mihelyest nagy felleget látnak, azonnal közzülök sokan a' padlásra horgyák házi börtorjaikat.

Gödriből, N. Baranya Vármegyéből Augustus 21-dikén. Ki mondhatatlan örömmel olvasuk a' Magy. Kurirban, hogy azon Nemzeti Könyvtárat, melyet nagy méltóságú Gróf Széchényi Ferencz Ö Excellentziája a' Királyi Pesti fő Oskolában a' nemzet javára fel ál-

litott, sok jó és kegyes hazafiak, rész szerént tulajdon munkáikkal, rész szerént nagy költséggel szerzett irott és nyomtatott könyveikkel, és egyéb természeti gyűjteményeikkel öregbiteni kívánnyák. Ezek közül valók Titt. Benedekfalvi Kíffzel Pál Bécsi udvari Agens, Tíft. P. Simoncsics Innocentius kegyes szerzetbéli Pap, és mások.

Ezeknek a' jó hazafiaknak számokat Fő Tíftelendő Winkler Mihály Pécsi Püspökség Megyebéli honorarius Kánonok, Gödrei Plébanus és Elperest Urban az isteni gondviselés újobban szaporította, a' ki azon 40 ezrtendők alatt, melyekben az Isten szöllejében fáradohatatlanúl munkálódik, néhány száz darabból álló régi Római Császároknak, Magyar Királyoknak arany, ezüst, 's réz pénzeiket, és sok szép nummismákat, nem különben sok ritka pergamentre irott Magyar és Német könyveket, ezek közt Sz. Nikodémus Evángéliomát, nagy fáradsággal és költséggel öfzve gyűjtván, most a' haza eránt vonzó szeretete által lelkesítettván, azon Pesti Nemzeti Könyvtárnak ajándékozta, 's oda fel is küldötte. — Ellyenek az illy jó hazafiak sok ideig szerentséssen!!

Német Ország.

Regensburgból September 5 ik napján. VII. Pius mostan uralkodó Sz. Pápa, nem most, hanem a' múlt ezrtendőben következendő foglaltatú levelet irt a' Német Birodalombéli Fő Cancellariusnak, Károly Alschaffenburgi Vál. Fejedelemnek:

„A' mi tífteteletre méltó atyánkiának, Károly Moguntziai Érseknek,

Római Sz. Bir. Vál. Fejedelemnek! Ki nem mondhatjuk elegendőképen, melly nagy bánatba estünk mi, minekutánna értésünkre esett volna az bizonyosan, mik történetnek légyen a' Német Fejedelmeknek ki elégitetések végett, az egyházi Fejedelmeknek és Püspököknek jussaik és birtokaik ellen. Nemcsak azért háborodtunk meg felette igen, hogy az Anyaszentegyháznak a' világi dolgokra nézve igen sok kár okoztatott, az által, hanem kiváltképen való módon azért, a' mitölezen nagy változás miatt, annak félni lehet jövődőben. — Minthogy már régen előre el láttuk mi azt, a' mi ott a' Papságra fogna következni, mind isten előtt való esedezéseink, mind az embereknél való szorgalmatosságunk által igyekeztünk a' dolgoknak azon szomorú folyamatját meg akadályoztatni, és a' mi előttünk vóltaknak példájokat akarván követni, tellyes tehetségünknél fogva azon iparkodtunk, hogy az egyházi dolgokra nézve semmi ártalom ne következzen. Azon felül, a' mit mi magunk mivelünk, Te áltiad is, tiszteletre méltó atyánkfia, minden ki gondolható eszközökkel élni kívántunk. Meg emlékeztvén azon tsudálkozásra méltó buzgóságodról, mellyet a' mi Pápai Sz. hivatalunknak kezdetében, a' Te engedelmes-séggel tellyes leveledben, mi erántunk, és az Anyaszentegyház eránt mutattál, annyival inkább, mivel a' Német C. izági szorongattatások közzé tétődött Anyaszentegyházra nézve vagynak még valamelly eszközök, és mivel Te a' Val. Fejedelmek közt első, és egyfersmind Fő Cancellarius vagy, a' Regensburgi közönséges Gyüllésen is jelen vagy, és olly méltóságba 's tekintetbe helyeztetődttél, mellyben Te néked azoknak eszközzésekre teg

jobb módod van, Tégedet únszolunk leg inkább, tedd a' mi nyughatatlanságunkat közönségelle, és azoknál, a' kik valamit tehetnek, tellyes tehetséged szerént azon munkálódjál, hogy az Anyaszentegyház dolgaira, mellynek minket az Isten őrző pásztorává tett vala, szorgalmatos gondviseltesen, és azon jussaiban, szabadságában, 's bátorságában hagyatódjon meg, a' mellyekkel mind ekkoráig szakadatlanúl élt. — Hogy ha valamit mivelnek ez ellen, semmiképen helybe nem hagyhatom, — Melly igen fontos dolog legyen ez, magad is, mint bölts ember, meg itilheted, mivel arról való hosszás oktatásunkra, hogy evvel a' Catholika szent vallás őlzve légyen köttetve, Tenéked semmi szükséged nintsen. — Tiszteletre méltó atyámfia, Tenéked és a' Te nyájadnak Apostoli áldást adok. — Rómában Octob, 2. ik napján 1802 ik esztendőben."

A' Baváriai és Svéviai Kerületekben e' nyáron olly bőv volt az aratás, hogy Isten jóvóltából vett mezei terméseknek helyet is allig találnak a' gazdák, — Szürettel is jóval biztattyák magokat.

Frankfurthól Sept, 5-dik napján, A' Frantziáknak Hannoverai Vál. Fejedelemségbe való bé nyomulások nagy figyelmeteliséget öntött az északi Hatalmasságoknak szivekbe, arra való nézve erről való gondolatjaikat mingyárt közlötték is egymással, mellynek, mindnyájoknak meg elégedésérel, hasznos következésej vóltanak. — Tudniillik, minekutánna a' Fr, Kormányshék Hannóverát el foglaltatta vólna, azt végzették az északi Hatalmasságok, hogy az ő tengeren való fegyveres neutralitásokat a' szárazra is ki terjessék, 's annál

fogva a' békefféget Európának északi birodalmai-
ban állandó fundamentomra teheszék. — Ezen fű-
razra ki terjesztendő fegyveres neutralításban va-
lamiképen a' Pétersburgi Császári, úgy a' Berlini,
Koppenhágai, és Stokholmi Kir. udvarok is egész-
len meg egyeztek. Ebben az egyezésben arra
kötelezte magát az Orosz Birodalom, hogy a' Bal-
ticum Tengernek neutralitását, maga flottaja ál-
tal fel tartya; következésképen semmiképen meg
nem fogja azt engedni, hogy abba Anglus hadako-
zó hajók bé mennyenek. — Közönségessen, mind
a' négy északi Hatalmasság költsönös erővel azon
van, hogy a' Balticum tengernek partjait minden
idegen nemzet ellen, ha azoknak e' vagy ama
pontját el foglalni akarnák, védelmezzék. Illyenké-
pen az északi Európai birodalmakban kiváltképen
a' Bálticum Tengerre nézve, valamint a' vizen,
úgy a' szárazon is tökéletes fegyveres neutralitás
állítatott fel, és azon időben, mellyben a' Frantzi-
ák az ellen, és ezek az elsőbkek, és minden Euró-
pai nemzetek ellen, az Albis és Wézer folyóvize-
ket bé zárólva tartják, az utólsóbbaknak, úgy-
mint az Anglusoknak minden északi tartományok-
kal szabados egyesülések lehet, és Lübeck, Wis-
már, Rostock, és Stettin városokon által
egész Német Országgal kereskedhetnek. Bréma
és Hamburg Szabad Imperialis városoknak je-
lenvaló környülállásaik leg szomorúbb állapotba
vannak helyheztetődve, 's méltók az Európai Ha-
talmasságoknak könyörületességgére. — Közönsé-
gessen leg több hasznát veszik az északi Neutrali-
tásnak a' Prussziai Királyi Statusok.

Nagy Britannia.

Az Angliai Parlamentumoknak el ovlások

előtt, az alsó Háznak 11-ik Augustusi gyűlésében sok nevezetes dolgok, és azok miatt való vételkedések történtek. Gen. Hutchinson azt projectálta, hogy kéretteffen meg a' Fels. Király azon valóságos híreknek Parlamentommal leendő közlésére, a' mellyeket a' Király minifterjei Irlandiának jelenvaló nyughatatlan állapotjáról onnan vettek. A' többi közt azt is mondotta, hogy méltó oka volna az Irlandus népnek a' nyughatatlanságra annyiban, a' mennyiben őket minden ösi jussaiktól meg fosztották, az egyesítésnek alkalmazásával nékiek tett fényes igireteket bé nem tellyesítették, sőt a' mi több, minden úton módon nyomják őket. — Leg jobblenne, úgymond Hutchinson, a' Wallisi Kir. herceget, a' mostani szomorú környülállások közt közikbe küldeni, s Irlandiai Vice - Királynak tenni, kinek jelenlétele, szivekbe leg nagyobb buzgóságot öntene a' hazának védelmezésére s. a. t. Minifter Addington és Lord Hawkesbury Hutchinson projectumat nemcsak helybe nem hagyták, sőt inkább gondolatlanságból származotnak nevezték azt, melly által az Irlandiába való kívánkozásra az ellenségnek alkalmazotfiág szolgáltatódná. — Windham, Elliot, Doct. Lawrence, Lord Temple, és Oberster Crawford a' Hutchinson úr projectumat egész erővel támogatták. Windham avval vádolta az Irlandiai mostani Kormányfiséket, hogy ez nem viselte magát olly femes okossággal, a' minémüvel viselni kellett volna, és hogy a' Dublini utólsó támadáskor a' Vice Király a' maga falusi jószágába mulatta magát. A' Kir. minifterek ellenben azt állították, hogy az oda való pártosoknak kézre leendő ke-

ritetésekre minden szükséges rendelkezések meg téttek.

Egy nagy születésű jeles és bátor szívű kis alfzony *Lady Jermingham* egy 600 hajadonokból álló corpuft állított ki és fegyverkeztetett fel a' végre, hogy ha az ellenség ki szállana valamiképen, ok a' tenger partján legelő vagy iftállókon lévő barmot bellyebb hajtsák az Országba. — A' Devonshirei herczegné 400 legényt, és egynehány ezer hegyes tört adott a' Király szolgálatjára s. a. t. A' kereftény lakosoknak e' nyomban való példájokat még az *Abraham moftoha* maradekjai is követik, és egész kézfzséggel szolgálnak a' polgári katonaságnak különbkülömbféle corpusainál. A' Londoni leg főbb *Rabbi Doct. Hirchelig* igen hathatos közönséges beszéddel serkengette őket e' dologra. Egyedül a' *Kvakkerek* vonták ki magokat a' fegyverrel való szolgálat alól, a' kiknek vallásbéli principiumaik a' fegyverkötéft és ember társaik ellen való hadakozást meg nem engedik. Ellenben pénzel, portékákkal, 's egyéb úton módon ok is nagyon segéllik a' Kormányzék iparkodásait.

Az eddig Német Országban lappangott két *Fr. Ex-Generál Dumourier* és *Pifhegrü* olly végből mentek Londonba által, hogy ok is fegitségére légyenek Angliának a' *Frantziák* ellen. Tellyes szabadság adódott nékiek arra, hogy az Angliában és Skotziában tartózkodó *Frantzia* emigransokat 's *Rojalistákat* öszve gyűjtsék, fegyverbe öltöztessék, és az *Anglus* truppoknak társaságában, a' *Kis-Britanniai* partokra ki szállván a' mostani *Frantzia* Kormányzékét fel fordítsák. — Sőt, a' mint mondják, az Angliában lakó *Bourbonniai*

herczegek közzül is válalkoztak olyanok, a' kik önként ajánlották szolgálataikat a' Frantziák ellen. Ex-Generál D ü m o u r i e r , a' ki ennekelőtte való időkben az Angliába való ki szállásnak planumában maga is dolgozott, és a' Fr. Országai tengeri partokat jól esméri, sok részben segítségekre lehet az Anglusoknak. Ez a' két Fr. Ex-Generál, az Artéziai, Orleansi, és a' több Fr. Kir. hercegekkel gyakorta conferentiát tartanak.

L o n d o n b ó l Auguſt. 16-ikán. A' mi tengerben vigyázó hadakozó hajóinkon lévő különbözőféle kaliberű ágyúknak 25 ezerre tétetődik a' száma. E' mellett minden kereskedő, szállító és szénhordó hajóknak parantsolat adatott az eránt hogy minden tengeri útjaikra ágyúkat vigyenek magokkal, 's ezeket ingyen szolgáltatya nékiek a' Kórmányzék. Az Angliai tengeri partokon olly derék intézeteket tettek Admirálisaink, hogy azokhoz semmi ellenséges hajónak közelíteni nem lehet bizonyos vefzedelem nélkül. A' partok előtt vigyázó eskáderek egynéhány szempillantat alatt tudósithatták egymást a' tengeren történhető dolgokról. — A' tenger partjain táborozó hadi seregeknek számokra olly telegrafusok állitattak fel mindenütt, mellyeknek segítsége által egy két óra alatt, mind azon helyre futhatnak, a' hol az ő jelenlételekre leg nagyobb szükség fog lenni.

L o n d o n b ó l Auguſtus 23-ikán. Ugy esett értésünkre, hogy a' jövő Novemberben akarnak az Angliába való ki szállással a' Frantziák próbá tenni, a' melly végre már is 220 ágyuzó hidasokat készitettek el. Mi azt hiszük, hogy a' mi derék Admirálisunk H o m e P o p h a m előbb ki fog Hollandiába 's Belgiomba szállani, mint sem a'

Frantziák Angliába. Az ezen tzélnak eszközlésére ki rendelt számos hajók, a' Tamesis vizébe, és a' Suffexi 's Kenti tenger partoknál gyültek öfzve, 's minden szempillantásban kefzek az onnan való ki evezésre.

Londonból Augufus 24-ikén. A' Frantziák nem tsak Angliába, 's Irrlandiába, hanem Siciliába, Máltaba és Gibraltarba is ki akarnak azon egy időben és egyszersmind szállani. A' Gibraltári erőffég ostromlására 28000 embert állítottak ki, a' kiknek a' Spanyol földön leendő által menetelekre, a' Madritti Kir. udvartól szabadságot kivánt, de még eddig nem nyerhetett a' Fr. Kormányfzék. — Mihelyt a' Tuloni flotta azon kikötő helyből ki evezhet, mellyet most Admiral Nelzon tart bé zárolva; azonnal 10000 embert vífzen Málta alá. E' pedig tsak akkor történhet meg, a' midőn a' téli zürzavaros idők és szelek miatt a' nevezett Admirál onnan elmentelen lefzen,

Irrlandiai Dolgok.

Dublinból Aug. 17-ikén. A' Korkban fekvő Német Regimentből, 12 ember fegyverével együtt el szökött, 's a' pártosok mellé állott, a' kik még most is az erdőkben bujkálnak, és hogy a' melléjek állott embereket a' fegyverben gyakorolhassák, ejtzakánként szoktak öfzve gyülni. — Dublinban ritka éjjel mulik el, mellyben az ott lappangó rebellisek a' vigyázaton álló katonaságra ne lönne, de még eddig egyetlen egyet sem ejthettek el. — Egyébb aránt egész Irrlandiában meg lehetőts tsendeffég uralkodik, és náppal sohól sem mérészlik a' rebellisek magokat mutatni; még is mindazáltal nagy nyughatatlanság és

félelem közt élnek a' hiv lakosok; attól tartván , hogy azok a' kedvetlen hírek, mellyek a' rebelli-
seknek szaporodásokról a' városokban és faluhely-
ségekben szárnyalnak, ma vagy holnap bé tellye-
sedhetnek. — Az Irlándiai tenger partok körül
lévő Angliai flotta, nagyobb bátorságnak okáért,
hét hajóval szaporitattott meg; a' Dublini kastély
erősebbé tétetik, és a' város utzainak végére vas
roflélyok fognak tsináltatni.

Helvétziai Respublika.

A' Freyburgi Országos Gyűlésnek 19-dik Au-
gustusi ülésében, az Uri Kántonnak küldötje azt
kivánta az ötet küldöknök nevekben , hogy a'
Helvétziai klastromoknak adatódjának előbb birt
jószágaik vissza, bizattaffan azoknak igazgatása
reájok, és adattaffék engedelem nékik a' szerzetes
életre hajlandó ifjaknak rendjeikbe leendő bé vé-
telekre. — A' klastromoknak meg hagyatások ,
úgymond ő, a' Cathol. Cantonokban azért szüksé-
ges leg inkább, mivel azokban vannak az ifjuság
nevelésére hajdan tétetődött intézetek. — Az Uri
deputatusnak ezen projectumat, a' Schwitzi és Un-
terwaldeni Cantonoknak küldötjei tellyes erővel
támogatták. A' Reformatus Cantonok sem mel-
lettek sem ellenek nem szóltak semmit is. Hanem
a' St. Galleni és Thurgauai küldöttek amazoknak
egézflen ellenek szegezték magokat, azt állatvan sok
okokkal, hogy az el törölt klastromoknak vissza
állitatások, 's jószágaiknak vissza adatások által a'
Kántonoknak felsősége nagyon meg sértetődne,
és hogy ennek példaja által más változásokra is
alkalmatosság szolgáltatódna. — Végre ezen igen
kényes tárgynak szoroffan leendő meg vizgálására
egy különös deputatiót rendelt ki az Ország Gyű-
lése.

Az ifjuság nevelésének nagy mestere, polgár Pestalozzi, a' Freyburgi Közöséges Gyűlésnek instantziát adott bé az eránt, hogy az ő általa Burgdorfban fel állítatott nevelő institutumot valamelly summával segittse. — Az ezen Institutumnak meg. vizsgálására ki rendelt Commissió, igen hasznosnak találván azon intézetet, olly hivatalbéli jelentést tett, hogy a' Respublika által polgár Pestalozzinak már ennekelötte adott 4000 livert vissza kívánni nem kell, hogy a' Bernai Kánton néki Burgdorfban szabad szállást rendellyen, és hogy az ő nevelésről ki adott munkájára minden Kántonok másokat ki rekefztő privilegiumot engedjenek.

Spanyol Ország.

Minthogy a' tehén himlő bé óltásának ezen tágas Birodalomban is sok hasznos következései tapasztaltatnák; ahoképest olly rendeléseket tétett a' Felséges Király, hogy azon meg betsülhetetlen eszköz az Eő Felsége Amerikai Birodalmaiba is bé vitetődjön, a' hol sokkal több pusztitást teszen a' természetes, vagy inkább Arábiai himlő, mint sem Európában. E' végre a' Király költségén egy új tengeri expeditió fog ki készittetni, a' mellyhez sok tudós és jó tapasztalású orvos Doctorok választatnak ki, kiknek Directoráva udvari orvos Doktor D. Francesco Xavier de Balmis tetetődött. De hogy annál hathatósabb légyen munkájok, 's annál jobb tehén himlőből való matériát viheffenek Amérikába, szamos gyermekeket visznek el magokkal ollyakat, a' kikbe útjokban a' tehén himlő matériát bé ólthassák. A' Filippi szigetekbe is bé fog a' Király rendeléséből ez az áldott eszköz vitetődni. — Ennek az Ország-

nak különbkülömb tartományaiban sok hadi népgyűjtetik öszve, mellyek által ő Felsége a' maga neutralizását fenn tartani kívánnya.

Orosz Birodalom.

A' Sax-Weimári örökös herczeg Károly Fridrik Mária Pawlowna Orosz nagy herczeg asszonynak mátkája szerentséssen meg érkezett Pétersburgba. Mind ketten élteknek leg szebb virágjában vannak; a' herczeg 1783 ik, a' nagy herczeg asszony pedig 1786 ikban kezdték a' napvilágát látni. Mennyegzői innepeket ezen most folyó Septemberben fogják tartani. Ezen kívül még két húgai vannak I. Sándor Császárnak, úgymint Katalin Pawlowna, és Anna Pawlowna, az elsőbb 1788-ban, az utólsóbb 1795-ikben született.

Az Orosz Birodalomban nemtsak az Univerzitások, nemtsak a' Gymnasiumok, 's nemtsak a' falusi Oskolák, hanem a' Pétersburgi tudományokra ügyelő tudós Társaság is bőv mértékben részvált I. Sándor Császárkegyelmességének gyűmöltséiben. Ennek bővítésére, 's tagjai fizetéseiknek meg jobbitására is nagy summa pénzt, és fekvő jószágokat ajándékozott ezen bölts fejedelem, és helybe hagyta azon hasznos intézeteket, mellyeket azon Társaságnak Præsidente Novolsiltzow úr Ö Császári Felsége eleibe terjesztette. — Egy Warschaui születésű ifjú Tudós Wisnefski, a' Berlini tudós Astronomusnak Bode Urnak tanítványa, 1000 rubel fizetéssel a' Pétersburgi tudós Akadémia Observatoriumának igazgatójává tétetett.

Pétersburgból Augustus 12-ik napján. E' kerék föld körül való utazásra ki készítetett,

és a' Kronstadti kikötő helyből már ki is vezetett két Orosz hajó, Admiral Crusenstern, és Vice-Admiral Lisiansky urak kormányára bizattak, két olly alkalmatos, és bátor szivű férfiakra, a' kik az ő napkeleti és napnyugoti Indiai utazásaikban, és az Orosz 's Anglus flottákon való szolgálatjuk alatt magoknak sok szép tapasztalást gyűjtöttek. — Ez az ő kormányokra bizott, Néva és Reménység nevezetű két hajó, a' mellyeken lévő matrozok mind sok tapasztalású hajós legények, elsőben Angliának Portsmouth nevezetű kikötő helyébe, onnan a' Kanáriai szigetekbe, onnan déli Amerika mellett köröskörül a' Tsendes Tengerhez megyen. Itten leg elsőben is a' Sandwichi szigeteket fogják meg vizgálni, a' hol 1779 ik esztendőben híres Anglus Kapitány Cook, a' ki e' világ ötödik részét fel találta vala, meg öletett. Onnan Japánba fognak utazni, 's annak uralkodó fejedelmével kereskedést tárgyazó szövetségre lépni. — Japánból 1805 ik esztendőben Kamtsatka-ba menni, 's a' telet ott tölteni igyekeznek. Továbbba az Asia és Amerika közt lévő tengert vizsgállyák meg. — Vissza felé való útjokban Chinát, a' Filippi szigeteket, Batáviát, és a' Jó Reménység fokát is meg látogattyák. — Egész utazások három vagy négy esztendeig fog tartani. — Sok tudós emberek mentek el velek tudományaiknak öregbitése végett.

Török Birodalom.

A' Török fő Admirális, az úgy nevezett Kapután Bafa, a' múlt Julius vége felé, a' kormánya alatt lévő flottával, a' Konstantzinápolyi kikötő helyből kivezvé, az Archipelagusnak Metelinói (hajdan Lesbus) szigete mellett, Natoliá-

nak tenger partjaitól nem messze, állapotodott meg, a' hol minden Konstantzinápolyba menő, 's onnan vissza térő hajókat meg vizsgál szorgalmatosan. — A' flottáján lévő hajósereget a' szárazra szállította ki, 's tábor helybe telepítette le, a' kik által hat Nátóliai Beyt meg fogattatván, háromnak a' fejét el üttette; kétség kívül a' más háromnak is nem lesz jobb vége.

Az Anglusok és Frantziák közt támadt újabb háborúnak hire Azsiába is meg menvén, azok a' Frantzia Nemzetbéli kereskedők, a' kik Smirnában telepedtek le, kereskedő hajóikra rakott portékákat azokról ki rakatták, semmi olly fegyveres hajóik nem lévén a' Frantziáknak azon környéken, mellyek által kereskedő hajóikat Frantzia Országig kisírtethették volna. A' mint kiki képzelheti, igen nagy károokra van ezeknek a' kereskedőknek ez az új háború, a' kiknek magazinumaik tele vannak Levántai termésekkel és portékákkal.

A' napkeleti Turcomanniai, (Erivani) a' Susi, a' Teroisi 's több Asiai Kámok követeket küldvén a' Fényes Portához azon panaszoltok, hogy az Orosz Birodalomhoz tartozó, és Persiával határos tartományoknak helytartói az ő birtokaiknak határán bé menvén mind bellyebb bellyebb nyomódnak. Noha nem tettése szerént való dolog ez a' Fényes Portának; mindazáltal semmi galyibába esni nem akarván a' Pétersburgi udvarral, üres válasszal botsátotta őket hazájokba vissza.

A' Konstantzinápolyba ment Prusszus Királyi követ Baró Bielefeld, még most is tsak a' Spanyol követség házában lakik. A' nagy vezérnél Julius 21-ikén vólt elsőben audientzián.

D. D. S.